

О. В. Толкаченко, канд. юрид. наук, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра цивільно-правових дисциплін
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна
e-mail: alena.tolkachenko@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3144-5286>

РОЗВИТОК СТАЛОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті досліджуються питання щодо забезпечення екологічної безпеки в аграрному секторі, висловлено думку про поширення екологізації в різні галузі економіки та доведено, що екологізацію сільськогосподарської діяльності потрібно розглядати як управління природокористуванням, яке спрямоване на раціональне використання природних ресурсів, охорону та покращення навколишнього середовища, забезпечення екологічної безпеки та гідного і безпечного рівня життя людини.

З огляду на забезпечення екологічної безпеки при здійсненні сільськогосподарської діяльності та розвиток сталого сільського господарства, проаналізовано Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» і з'ясовано, що він не оперує поняттям «стале сільське господарство». Запропоновано закріпити цю категорію в законодавстві України, наприклад, при розробці Концепції розвитку сталого сільського господарства.

Також в національному законодавстві відсутні норми, які б передбачали екологічні вимоги при використанні сільськогосподарської техніки, обов'язки аграрних виробників щодо охорони ґрунтів у процесі застосування сільськогосподарської техніки і обладнання. Водночас розвиток механізації має певні економічні плюси: підвищує продуктивність праці, скорочує строки виконання робіт тощо; впроваджує нові технології, що в свою чергу, підвищує культуру сільськогосподарського виробництва; також характеризується переходом на альтернативні джерела, що дає можливість позитивно впливати на процеси, пов'язані зі зміною клімату.

В статті зазначається, що важливим моментом в забезпеченні екологічної безпеки при здійсненні сільськогосподарської діяльності є впровадження новітніх технологій, і в першу чергу, використання біотехнологій. Висловлено думку, що акумулюючи дослідження суспільних, природничих та інших наук, використання цих технологій буде мати позитивний вплив на виробництво сільськогосподарської продукції, враховуючи екологічні ризики та ризики для життя і здоров'я людини.

Ще однією важливою задачею забезпечення екологічної безпеки при здійсненні сільськогосподарської діяльності є поводження з відходами агропромислового комплексу. В процесі їх діяльності виникає забруднення довкілля, яке пов'язане із зосередженням великої кількості тварин на обмежених територіях, що в свою чергу, впливає на здоров'я та умови життя людини, на якість ґрунтів, поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря тощо.

Варто зазначити, що впровадження та розвиток сталого сільського господарства в Україні потребує запровадження механізму інтеграції екологічної політики в аграрну політику держави. При цьому вбачається, що агроекологічна політика – це заява держави, підприємства, організації не тільки про свої наміри та принципи, пов'язані із сільсько-

господарською результативністю, а й декларування певних екологічно безпечних дій, які не зменшуючи результативності, забезпечують сталий розвиток сільського господарства.

Водночас агроекологічна політика має розглядатися як комплексна, цілісна система правових, управлінських, організаційних, соціальних, економічних і фінансових засобів, з подальшою детальною регламентацією у Концепції розвитку сталого сільського господарства.

Ключові слова: екологізація, сільськогосподарський кооператив, техніка і обладнання, біотехнології, відходи агропромислового комплексу, забезпечення екологічної безпеки, сільськогосподарська діяльність, стале сільське господарство, екологічна політика, агроекологічна політика.

Постановка проблеми. Останнім часом в Україні, як і в багатьох країнах світу, спостерігається екологізація різних галузей економіки, в тому числі і аграрного сектора. Це є важливим моментом, тому що пов'язано з безпечністю довкілля, продуктів харчування і побуту, належним рівням життя і здоров'я людини та таке інше. Але залишаються ще питання щодо забезпечення екологічної безпеки в процесі використання техніки, технологій, обладнання, новітніх розробок тощо в процесі здійснення сільськогосподарської діяльності і забезпечення екологічної безпеки при утилізації відходів агропромислового комплексу, які, на наш погляд, недостатньо врегульованні на законодавчому рівні. Вбачається, що актуальним на сьогоднішній день є розвиток сталого сільського господарства, яке можна розглядати через призму інтеграції екологічної політики в аграрну політику держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз питань, пов'язаних із забезпеченням екологічної безпеки в аграрному секторі, екологічними аспектами аграрної політики та їх особливостями в різні роки були предметом дослідження таких вчених: В. В. Антощенкової, О. В. Білінської, В. П. Жушмана, В. М. Корнієнко, Ю. М. Кравченка, Т. В. Курман, О. О. Лемішко, О. В. Роздайбіди, Л. В. Струтинської-Струк.

Мета статті полягає у дослідженні питань розвитку сталого сільського господарства і забезпечення екологічної безпеки в процесі використання техніки, технологій, обладнання, новітніх розробок, при утилізації відходів сільського господарства тощо, а також в аналізі особливостей агроекологічної політики держави.

Виклад основного матеріалу. У 2015 році було проведено Саміт ООН зі сталого розвитку, на якому був прийнятий підсумковий документ «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року». В ньому було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань. В рамках цього набув подальшої активної розробки такий напрям, як стале сільське господарство. Це дало поштовх для впровадження заходів щодо екологізації сільського господарства та забезпечення екологічної безпеки в процесі його здійснення.

За слушною думкою Ю. М. Кравченка та В. В. Антощенкової «екологізація сільськогосподарського виробництва передбачає еволюційний перехід до застосування прогресивних форм і методів користування природними земельними ресурсами, що максимально відповідають умовам навколишнього природного середовища; поступову заміну енерго- та ресурсомістких технологій новими технологіями, які відтворюватимуть природні ресурси» [1, с. 86]. На наш погляд,

вбачається, що екологізацію сільськогосподарської діяльності потрібно розглядати як управління природокористуванням, яке спрямоване на раціональне використання природних ресурсів, охорону та покращення навколишнього середовища, забезпечення екологічної безпеки та гідного і безпечного рівня життя людини.

Якщо говорити про забезпечення екологічної безпеки при здійсненні сільськогосподарської діяльності, то важливим моментом, на наш погляд, вважається забезпечення екологічної безпеки в процесі використання техніки, технологій, обладнання, новітніх розробок тощо.

Т. В. Курман вважає, що «при веденні сільськогосподарського виробництва відбуваються певні зміни в агросфері... Вбачається, що агросфера – це складна аграрно-правова категорія, яка лежить в основі предмета аграрного права і включає наступні елементи: а) об'єкти аграрних правовідносин (культурні рослини, сільськогосподарські тварини, оброблений ґрунт під сільськогосподарські культури); б) певне коло їх суб'єктів – сільське населення в особі фізичних осіб, які можуть працювати у сільськогосподарських підприємствах за трудовим договором, бути членами чи учасниками таких підприємств або займатися веденням особистого селянського господарства; в) сферу реалізації аграрних прав і обов'язків, а отже, й виникнення, зміни та припинення аграрних правовідносин – сільські території, сільськогосподарське виробництво тощо» [2, с. 48-54]. Так, дійсно, агросфера – це складна правова категорія і вона включає, на нашу думку, не тільки вищевідзначені автором елементи.

Перш за все, з огляду на забезпечення екологічної безпеки при здійсненні сільськогосподарської діяльності, до головних суб'єктів агросфери треба віднести сільськогосподарські кооперативи та їх об'єднання, тому що саме вони займають одне з головних місць в аграрному секторі серед виробників сільськогосподарської продукції.

В Законі України «Про сільськогосподарську кооперацію» міститься положення про те, що «основними видами діяльності сільськогосподарського кооперативу є виробництво, переробка, заготівля, закупівля, зберігання, збут, продаж сільськогосподарської продукції, постачання засобів виробництва і матеріально-технічних ресурсів та інші види сервісного обслуговування членів кооперативу, зокрема, надання технологічних, транспортних, меліоративних, ремонтних, будівельних послуг, послуг з ветеринарного обслуговування тварин і племінної роботи, з бухгалтерського обліку і аудиту, науково-консультаційного обслуговування» [3, ст. 5].

І зрозуміло, що саме сільськогосподарські кооперативи, виступаючи в ролі суб'єктів аграрних відносин, наділені певними правами та обов'язками. Слід зазначити, що для отримання бажаних результатів, ці суб'єкти використовують певну техніку, технології та обладнання при здійсненні сільськогосподарської діяльності.

Більш того «сільськогосподарський кооператив, здійснюючи діяльність в інтересах своїх членів, має враховувати також інтереси територіальної громади, на території якої провадиться відповідна діяльність, з метою забезпечення сталого розвитку такої територіальної громади, відповідно до засад, визначених членами сільськогосподарського кооперативу, сільськогосподарського кооперативного об'єднання» [3, ст. 4, п. 8]. Цікавим є той факт, що в Законі України «Про сільськогосподарську діяльність» відсутнє поняття «стале сільське господарство», а

згадка про сталий розвиток територіальної громади, яке міститься в положенні, наведеному вище, не дає чіткого розуміння, яким чином сільськогосподарський кооператив має впливати на цей розвиток.

Сучасний стан сільськогосподарського виробництва характеризується розвитком механізації, що має позитивний момент, оскільки має певні економічні плюси: підвищує продуктивність праці, скорочує строки виконання робіт тощо; впроваджує нові технології, що в свою чергу, підвищує культуру сільськогосподарського виробництва; також характеризується переходом на альтернативні джерела, що дає можливість позитивно впливати на процеси, пов'язані зі зміною клімату. Але в цій сфері є певні проблеми і невирішені питання. І вони стосуються саме екологічної складової.

Згідно ст. 1 Закону України «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу» «техніка і обладнання - це машини, механізми, обладнання, устаткування, технологічні комплекси та лінії з них, що використовуються в сільськогосподарському виробництві, харчовій та переробній промисловості для проведення робіт з вирощування, збирання, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції» [4, ст. 1]. Також «до зазначеної техніки належать: трактори та інші самохідні енерго- засоби сільськогосподарського призначення, спеціальні автомобілі сільськогосподарського призначення, самохідні та причіпні комбайни, жниварки і косарки для збирання зернових, кормових та технічних культур, посівна і ґрунтообробна техніка та комбіновані агрегати з неї, машини і обладнання для проведення робіт у тваринництві, птахівництві та кормовиробництві, зрошувальна та поливна техніка для сільськогосподарського виробництва, а також машини, обладнання та лінії з них для харчової і переробної промисловості, що використовуються для зберігання та переробки сільськогосподарської продукції» [4, ст. 1]. Але в цьому законі відсутні норми, які б передбачали екологічні вимоги при використанні сільськогосподарської техніки, обов'язки аграрних виробників щодо охорони ґрунтів у процесі застосування сільськогосподарської техніки і обладнання. А підвищення екологічної безпеки згадується лише як компетенція Кабінету Міністрів України. Важливим вбачається і те, що на сьогоднішній день питання забезпечення екологічної безпеки, безпеки життя і здоров'я людини, продовольчої безпеки загострюється, у зв'язку з повномасштабним вторгненням Росії.

Наступним важливим моментом в забезпеченні екологічної безпеки при здійсненні сільськогосподарської діяльності є впровадження новітніх технологій, і в першу чергу, використання біотехнологій. Це питання доволі детально було проаналізовано Л. В. Струтинською-Струк в її дисертаційній роботі. Аналіз проводився, впливаючи з того, що «забезпечення біобезпеки у будь-якій галузі, в тому числі і в сільському господарстві, повинно здійснюватися з урахуванням особливостей, притаманних генетично-модифікованим організмам як носіям екологічної небезпеки та генетично-інженерній діяльності як джерелу екологічного ризику» [6].

Без сумнівів, все що пов'язане з новітніми технологіями, будь-то біотехнології чи нанотехнології – це елемент науково-технічного прогресу, який неможливо зупинити. Проте залишається питання, яким чином можуть впливати новітні технології на розвиток сталого сільського господарства. Можна

припустити, що акумулюючи дослідження суспільних, природничих та інших наук, використання цих технологій буде мати позитивний вплив на виробництво сільськогосподарської продукції, враховуючи екологічні ризики та ризики для життя і здоров'я людини.

Ще однією важливою задачею забезпечення екологічної безпеки при здійсненні сільськогосподарської діяльності є поводження з відходами агропромислового комплексу. В даному випадку під поводженням ми розуміємо виникнення, місце зберігання, знешкодження і утилізацію відходів, які виникають в процесі функціонування тваринницьких та птахо- ферм, комплексів тощо. В процесі їх діяльності виникає забруднення довкілля, яке пов'язане із зосередженням великої кількості тварин на обмежених територіях, що в свою чергу, впливає на здоров'я та умови життя людини. Варто зазначити, що під значні забруднення від такої діяльності підпадають і земельні ресурси, тому що практично половина органіки, яка з'являється в процесі функціонування тваринницьких та птахо- ферм, з потенційно органічних добрив перетворюється на забруднюючі довкілля джерела. Території розташування великих тваринницьких та птахо- комплексів, а особливо місця утилізації їх відходів, стають екологічно небезпечними. А ігнорування екологічних вимог приводить до забруднення ґрунту, поверхневих і підземних вод, підвищення концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, зниження якості сільськогосподарської продукції тощо. З огляду на необхідність впровадження методів сталого сільського господарства, на наш погляд, одним з ефективних екологічних прийомів, який би перетворював відходи тваринного походження на користь, є подальший розвиток виробництва біопалива та виготовлення органічних добрив.

Взагалі, якщо говорити про впровадження та розвиток сталого сільського господарства в Україні, то потрібно акцентувати увагу на необхідності запровадження механізму інтеграції екологічної політики в аграрну політику держави.

Як зазначає О. О. Лемішко, і ми цілком погоджуємося з цією думкою, «аграрний сектор України з його базовою складовою, сільським господарством, формує засади щодо забезпечення, у тому числі, екологічної безпеки держави. Базисом означеного процесу вважаємо виважену державну агроекологічну політику. При цьому, орієнтир необхідно тримати на європейській стилі екологічної політики, який підпорядковано беззаперечному визнанню урядом та суспільством пріоритетів охорони навколишнього середовища» [7, с. 220]. Хочеться звернути увагу на те, що автор використовує поняття «агроекологічна політика» і це має певний сенс. На сьогоднішній день реалії потребують запровадження цілісної системи у вигляді правових та управлінських інструментів, соціальних та громадських важелів, фінансових та економічних стимулів для ефективного функціонування сільськогосподарських кооперативів, тваринницьких та птахо- ферм, агропромислових комплексів, інших суб'єктів аграрного сектору економіки та їх сталого екологічно безпечного розвитку.

Якщо відповідно до Національної доповіді про стан техногенної та природної безпеки в Україні «екологічна політика – заява держави, підприємства, організації про свої наміри та принципи, пов'язані із загальною екологічною результативністю, що є основою для подальших дій і встановлення екологічних цілей і завдань» [8, с. 138-142], то агроекологічна політика – це заява держави,

підприємства, організації не тільки про свої наміри та принципи, пов'язані із сільськогосподарською результативністю, а й декларування певних екологічно безпечних дій, які не зменшуючи результативності, забезпечують сталий розвиток сільського господарства.

Також неможливо не погодитися з думкою В. П. Жушман і В. М. Корнієнко, що «стратегічною метою агроекологічної політики має бути цілеспрямоване переведення агропромислового виробництва на модель сталого, еколого зрівноваженого й ефективного розвитку, виробництво екологічно чистих продуктів харчування та всебічна охорона довкілля при веденні сільського господарства на основі формування біосферо-сумісної матеріально-технічної бази аграрного сектора, застосування природно- і ресурсозберігаючих, безвідходних або низьковідходних технологій, раціоналізації й екологічної оптимізації аграрного природокористування, насамперед землекористування, створення стійких, саморегульованих високопродуктивних агроландшафтів у всіх землеробських регіонах» [9, с. 105].

Потрібно зауважити, що аграрна політика в більш широкому сенсі «це комплексна система стратегічних і тактичних принципів, цілей, засобів і методів науково-методичного, соціально-економічного, правового, екологічного та організаційного характеру, спрямована на гарантування продовольчої безпеки держави та сталий сільський розвиток» [10, с. 159]. А якщо вважати, що продовольча безпека є частиною екологічної безпеки, то аграрна політика спрямована і на забезпечення екологічної безпеки. Виходячи з цього, можна стверджувати, що екологічна, агроекологічна, аграрна політика держави має спільні риси щодо забезпечення екологічної безпеки та розвитку сталого сільського господарства.

Висновки і пропозиції. Важливою складовою політики держави є екологізація різних галузей економіки, в тому числі, аграрного сектору України.

Для просування цього процесу має отримати подальший розвиток категорія сталого сільського господарства, яка повинна знайти своє закріплення в законодавстві України, наприклад, в Концепції розвитку сталого сільського господарства.

Це певною мірою відображало би удосконалення законодавства щодо забезпечення екологічної безпеки, по-перше, при використанні техніки, технологій, обладнання, новітніх розробок тощо, в процесі здійснення сільськогосподарської діяльності і, по-друге, при поводженні з відходами агропромислового комплексу. Адже такі види діяльності можуть негативно впливати на екологічну безпеку, життя і здоров'я людей, якість продуктів харчування тощо.

Вбачається, що актуальним є запровадження механізму інтеграції екологічної політики в аграрну політику держави. При цьому агроекологічна політика має розглядатися як комплексна, цілісна система правових, управлінських, організаційних, соціальних, економічних і фінансових засобів, з подальшою детальною регламентацією у вищевказаній Концепції.

Список використаної літератури

1. Кравченко Ю. М., Антощенкова В. В. Екологічна безпечність та якість сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність в умовах міжнародної інтеграції. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. «Економічні науки». Випуск 202. 2019. С. 84-92.

2. Курман Т. В. Агросфера як основа сталого розвитку сільськогосподарського виробництва. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Право». Ред. кол.: С. М. Николаєнко (голова) та ін. К.: Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, 2014. Вип. 197. Ч. 2. С. 48-54.
3. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 21.07.2020 р. № 819-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>.
4. Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу: Закон України від 07.02.2002 р. № 3023-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3023-14#Text>.
5. Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу України: Закон України від 05.10.2006 р. № 229-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-16#Text>.
6. Струтинська-Струк Л. В. Правове забезпечення біобезпеки при здійсненні генетично-інженерної діяльності: Автореферат дис... на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук : 12.00.06. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2005. 20 с.
7. Лемішко О. О. Особливості механізму реалізації екологічної політики в аграрному секторі економіки України. Екологічна політика і право ЄС та їх імплементація у правову систему України: Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2019 р., м. Київ, Україна). К.: Видавничий центр НУБіП України, 2019. 386 с. URL: <https://nubip-erasmus.com/wp-content/uploads/2019/08>.
8. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2011 р. К. [б. в.], 2012. 359 с. URL: <http://mns.gov.ua/content/nasdopovid2011.html>.
9. Жушман В. П., Корнієнко В. М. Екологічні аспекти аграрної політики. Актуальні проблеми екологічних, земельних та аграрних правовідносин: теоретико-методологічні й прикладні аспекти: матер. «круглого столу» (м. Харків, 5 грудня 2014 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Х., 2014. С. 104-106.
10. Роздайбіда О. В., Білінська О. В. Економіко-правові аспекти державної аграрної політики України. Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право / редкол.: А. П. Гетьман та ін. Х. : Право, 2010. № 3. С. 152-162.

References

1. Kravchenko Yu. M., Antoshchenkova V. V. (2019). Environmental safety and quality of agricultural products and their competitiveness in the conditions of international integration. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva*. «Ekonomiczni nauky». Vyp. 202. P. 84-92 [in Ukrainian].
2. Kurman T. V. (2014). Agrosphere as the basis of sustainable development of agricultural production. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*. Serii «Pravo» / red. kol.: S. M. Nikolaienko (holova) ta in. K.: Nats. un-t bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Vyp. 197. Ch. 2. P. 48-54. [in Ukrainian].
3. On agricultural cooperation: Law of Ukraine 21.07.2020. № 819-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text> [in Ukrainian].
4. On stimulating the development of domestic engineering for the agro-industrial complex: Law of Ukraine 07.02.2002. № 3023-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3023-14#Text> [in Ukrainian].
5. On the system of engineering and technical support of the agro-industrial complex of Ukraine: Law of Ukraine 05.10.2006. № 229-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-16#Text> [in Ukrainian].
6. Strutyńska-Struk L. V. (2005). Legal provision of biosafety in the implementation of genetic engineering activities: Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: Institute of State and Law named after V. M. Koretsky [in Ukrainian].
7. Lemishko O. O. (2019). Peculiarities of the mechanism of implementation of environmental policy in the agrarian sector of the economy of Ukraine. Environmental policy and law of the EU and their implementation in the legal system of Ukraine: Abstracts of Papers of the Conference Title. Kyiv, 386 p. URL: <https://nubip-erasmus.com/wp-content/uploads/2019/08> [in Ukrainian].

8. National report on the state of man-made and natural safety in Ukraine in 2011 (2012). Kyiv, 359 p. URL: <http://mns.gov.ua/content/nasdopovid2011.html> [in Ukrainian].
9. Zhushman V. P., Korniienko V. M. (2014). Environmental aspects of agrarian policy. Actual problems of environmental, land and agrarian legal relations: theoretical, methodological and applied aspects: Proceedings of the Symposium (pp. 104-106). Kharkiv, National Law University named after Yaroslav Mudryi [in Ukrainian].
10. Rozdaibida O. V., Bilinska O. V. (2010). Economic and legal aspects of the state agrarian policy of Ukraine. *Visnyk Natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho*. Serii: Ekonomichna teoriia ta pravo / redkol.: A. P. Hetman ta in. Kh. : Pravo. № 3. P. 152-162 [in Ukrainian].

Стаття надійшла 12.03.2024 р.

O. V. Tolkachenko, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Odesa I. I. Mechnikov National University
the Department of Civil Law Disciplines
24/26 Frantsuzkyi Blvd, Odesa, 65058, Ukraine
e-mail: alena.tolkachenko@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3144-5286>

DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE AGRICULTURE AND ENSURING ENVIRONMENTAL SECURITY IN THE PROCESS OF IMPLEMENTING AGRICULTURAL ACTIVITIES

Summary

The article examines the issue of ensuring environmental security in the agricultural sector, expresses an opinion about the spread of greening in various sectors of the economy, and proves that the greening of agricultural activities should be considered as management of nature use, which is aimed at the rational use of natural resources, protection and improvement of the environment, ensuring ecological security and a decent and safe standard of human life.

In view of ensuring environmental security during the implementation of agricultural activities and the development of sustainable agriculture, the Law of Ukraine «On Agricultural Cooperation» is analyzed and it has been found that it does not operate with the concept of «sustainable agriculture». It is proposed to enshrine this category in the legislation of Ukraine, for example, when developing the Concept of development of sustainable agriculture.

Also, there are no norms in the national legislation that would provide for environmental requirements when using agricultural machinery, obligations of agricultural producers regarding soil protection in the process of using agricultural machinery and equipment. At the same time, the development of mechanization has certain economic advantages: it increases labor productivity, shortens the period of work performance, etc.; introduces new technologies, which improves the culture of agricultural production; is also characterized by the transition to alternative sources, which provides an opportunity to positively influence the processes connected to the climate change.

The article states that an important point in ensuring environmental security in the implementation of agricultural activities is the introduction of the latest technologies, and first of all, the use of biotechnology. The opinion is expressed that by accumulating research in social, natural and other sciences, the use of these technologies will have a positive effect on the production of agricultural products, taking into account environmental risks and risks to human life and health.

Another important task of ensuring environmental security during the implementation of agricultural activities is the handling of waste from the agro- industrial complex. In the process

of their activity, environmental pollution occurs, which is associated with the concentration of a large number of animals in the limited territories, which, in turn, affects human health and living conditions, the quality of soils, surface and underground water, atmospheric air, etc.

It is worth noting that the introduction and development of sustainable agriculture in Ukraine requires the introduction of a mechanism for environmental policy integrating into the state's agrarian policy. At the same time, it can be seen that the agro-ecological policy is a statement of the state, enterprise, organization about its not only intentions and principles related to agricultural performance, but also the declaration of certain environmentally safe actions that, without reducing performance, ensure the sustainable development of agriculture.

At the same time, agro-ecological policy should be considered as a complex, integral system of legal, managerial, organizational, social, economic and financial means, with further detailed regulation in the Concept of development of sustainable agriculture.

Keywords: greening, agricultural cooperative, machinery and equipment, biotechnology, waste of the agro-industrial complex, ensuring environmental security, agricultural activities, sustainable agriculture, environmental policy, agro-ecological policy.